

LĒMUMI

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS (ES) 2022/591

(2022. gada 6. aprīlis)

par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2030. gadam

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legīslatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 192. panta 3. punktu secīgas vispārējās vides rīcības programmas kopš 1973. gada ir virzījušas Savienības vides politikas izstrādi un koordināciju un veidojušas satvaru Savienības rīcībai vides un klimata jomā.
- (2) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1386/2013/ES ⁽⁴⁾ tika izveidota 7. vides rīcības programma ("7. VRP"). 7. VPR nosaka Savienības vides jomas dienaskārtību laikposmam līdz 2020. gada 31. decembrim, kā arī ilgtermiņa redzējumu 2050. gada perspektīvā.
- (3) Komisijas 2019. gada 15. maija ziņojumā par 7. VRP izvērtējumu tika secināts, ka programmas redzējums 2050. gada perspektīvā un tajā izvirzītie prioritārie mērķi joprojām ir aktuāli, ka 7. VRP palīdzējusi nodrošināt paredzamāku, ātrāku un koordinētāku rīcību vides politikas jomā un ka 7. VRP struktūra un veicinošais satvars devuši iespēju veidot sinerģijas, kuru iespaidā vides politika bijusi iedarbīgāka un efektīvāka. Tajā secināts arī tas, ka 7. VRP aizsteigusies priekšā Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Ilgtspējīgas attīstības programmai 2030. gadam ("ANO Programma 2030. gadam") ar nostādni, ka ekonomiskā izaugsme un sociālā labbūtība ir atkarīga no veselīga dabas resursu pamata, sekmējusi virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) un devusi Savienībai iespēju klimata un vides jautājumos paust vienotu nostāju starptautiskajā arēnā, bet ka progress dabas aizsardzības un veselības jomā, kā arī vides aspektu integrēšanā citos politikas virzienos ir nepietiekams. Tajā tika konstatēts arī tas, ka 7. VRP

⁽¹⁾ OV C 123, 9.4.2021., 76. lpp.

⁽²⁾ OV C 106, 26.3.2021., 44. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2022. gada 10. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2022. gada 29. marta lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1386/2013/ES (2013. gada 20. novembris) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem" (OV L 354, 28.12.2013., 171. lpp.).

būtu bijis vairāk jāņem vērā sociālie jautājumi, pamatojoties uz pašreizējo vides un sociālās politikas saikni, piemēram, saistībā ar ietekmi uz neaizsargātām iedzīvotāju grupām, darbvietām, sociālo iekļaušanu un nevienlīdzību. Turklāt Komisijas ziņojumā tika norādīts, ka, lai gan daudzās politikas jomās ir paredzēti aizvien vērienīgāki vides mērķrādītāji, izdevumi vides aizsardzībai Eiropā daudzu gadu garumā nav mainījušies (apmēram 2 % no IKP) un ka tiesību aktu vides jomā neīstenošana Savienības ekonomikai katru gadu izmaksā aptuveni 55 miljardus EUR veselības aprūpes izdevumos un tiešās vides izmaksās. Komisijas ziņojumā tika norādīts, ka 7. VRP īstenošanu būtu bijis iespējams stiprināt ar stingrāku monitoringa mehānismu.

- (4) Saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras (EVA) ziņojumu "Vide Eiropā: stāvoklis un perspektīvas 2020. gadā. Zināšanas pāreja uz ilgtspējīgu Eiropu" ("SOER 2020") Savienībai ir unikāla iespēja nākamajā desmitgadē rādīt priekšzīmi pasaulei ilgtspējas jomā, risinot neatliekamās ar ilgtspēju saistītās problēmas, kam vajadzīgi sistēmiski risinājumi. Sistēmiskas pārmaiņas ietver fundamentālas, pārveidojošas un transversālas pārmaiņas, kas prasa būtiskus pārveidojumus un sistēmas mērķu, stimulu, tehnoloģiju, sociālās prakses un normu, kā arī zināšanu sistēmu un pārvaldības pieeju pārorientāciju. Kā norādīts *SOER 2020*, viens no vissvarīgākajiem aspektiem, kas ir Eiropas pastāvīgo vides un ilgtspējas problēmu pamatā, ir tas, ka tās ir nesaraujami saistītas ar saimniecisko darbību un dzīvesveidu, jo īpaši ar sociālajām sistēmām, kuras eiropiešiem nodrošina tādas vajadzības kā preces, enerģiju un mobilitāti. Nodrošinot politikas saskaņotību ar pašreizējām vides politikas nostādnēm un to pilnīgu īstenošanu, Eiropai būtu vajadzīgs ilgs laiks, lai sasniegtu savus izvirzītos mērķus vides jomā līdz 2030. gadam un panāktu ANO Programmas 2030. gadam izpildi un tās IAM sasniegšanu.
- (5) Komisija uz *SOER 2020* konstatētajiem izaicinājumiem reaģēja, 2019. gada 11. decembrī pieņemot paziņojumu "Eiropas zaļais kurss", kas ir jauna izaugsmes stratēģija, kura vērsta uz zaļo un digitālo pārkārtošanos un kuras mērķis ir Savienību pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar ilgtspējīgu, konkurētspējīgu, klimatneitrālu un resursefektīvu ekonomiku un aizsargāt, saglabāt un uzlabot Savienības dabas kapitālu, vienlaikus uzlabojot pašreizējo un nākamo paaudžu dzīves kvalitāti. Par prioritāti vajadzētu izvirzīt klimata un vides mērķrādītāju ātru sasniegšanu, vienlaikus no vides riskiem un ietekmes aizsargājot cilvēku veselību un labbūtību un nodrošinot taisnīgu un iekļaujošu pārkārtošanos. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 ⁽⁷⁾ Savienības mērķrādītājs, kas paredz vēlākais līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, ir nostiprināts Eiropas Savienības tiesībās.
- (6) Eiropas Parlaments 2019. gada 28. novembra rezolūcijā par ārkārtas stāvokli klimata un vides jomā uzsvēra, ka ātri un nozīmīgi pasākumi ir izšķiroši, un mudināja Komisiju spert konkrētus soļus, tostarp nodrošinot, ka visi attiecīgie turpmākie tiesību aktu un budžeta priekšlikumi ir pilnībā saskaņoti ar mērķi ierobežot globālo sasilšanu mazāk kā 1,5 °C apmērā un ka tie neveicina biodaudzveidības zudumu, un novēršot neatbilstības dažādās pašreizējās Savienības politikas jomās attiecībā uz ārkārtas stāvokli klimata un vides jomā, jo īpaši veicot lauksaimniecības, tirdzniecības, transporta, enerģētikas un infrastruktūras investīciju politikas tālejošu reformu.
- (7) Eiropas zaļais kurss ir pamatā atveseļošanas plānam *Next Generation EU*, kas veicina ieguldījumus nozarēs, kuras ir būtiskas zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, nolūkā vairo noturību un nodrošināt izaugsmi un darbvietais taisnīgā un iekļaujošā sabiedrībā. Arī Atveseļošanas un noturības mehānisms, kas līdzās Savienības 2021.–2027. gada budžetam būs dzinējspēks, kurš Savienībai ļaus ekonomiski atkopties no Covid-19 krīzes, ir orientēts uz Eiropas zaļajā kursā izklāstītajiem prioritārajiem mērķiem. Turklāt visās iniciatīvās, kas tiek īstenotas saskaņā ar atveseļošanas plānu *Next Generation EU*, attiecīgā gadījumā jāievēro princips "nenodari būtisku kaitējumu", kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/852 ⁽⁸⁾ ("Taksonomijas regula") 17. pantā. Atveseļošanas plāns *Next Generation EU* sniedz svarīgu iespēju paātrināt pāreju uz klimatneitralitāti un vides aizsardzību.

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

- (8) 7. VRP īstenošanas termiņš beidzās 2020. gada 31. decembrī, un tās 4. panta 3. punkts Komisijai noteica pienākumu attiecīgā gadījumā laicīgi – lai nepieļautu starplaiku starp 7. VRP un 8. VRP – nākt klajā ar priekšlikumu Astotajai vides rīcības programmai (8. VRP). Savā paziņojumā par Eiropas zaļo kursu Komisija paziņoja, ka 8. VRP ietvers jaunu monitoringa mehānismu, kas nodrošinās, ka Savienība turpina virzīties uz savu vides mērķu sasniegšanu.
- (9) Saskaņā ar LESD 192. panta 3. punktu 8. VRP ir noteikti sasniedzamie prioritārie mērķi. 8. VRP īstenošanai vajadzīgie pasākumi ir jāpieņem saskaņā ar LESD 192. panta 1. vai 2. punktu.
- (10) Pasākumos, ar kuriem īsteno 8. VRP, piemēram, iniciatīvās, programmās, investīcijās, projektos un nolīgumos, būtu jāņem vērā princips “nenodari būtisku kaitējumu”, kas noteikts Taksonomijas regulas 17. pantā.
- (11) 8. VRP vajadzētu atbalstīt Eiropas zaļā kursa mērķus, ievērojot ilgtermiņa mērķi vēlākais līdz 2050. gadam panākt labklājīgu dzīvi planētas iespēju robežās, saskaņā ar to, kas jau noteikts 7. VRP. 8. VRP kā vispārējā Savienības vides rīcības programma, kuras īstenošanas termiņš ir 2030. gads, ir plašāka par Eiropas zaļo kursu. 8. VRP prioritārie mērķi nosaka Savienības politikas veidošanas virzienu, tostarp pamatojoties uz saistībām, kas noteiktas Eiropas zaļā kursa stratēģijās un iniciatīvās, piemēram, ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, jaunajā aprites ekonomikas rīcības plānā, ilgtspēju sekmējošajā ķīmikāliju stratēģijā un Nulles piesārņojuma rīcības plānā.
- (12) ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemtā Parīzes nolīguma (?) (“Parīzes nolīgums”) mērķis ir stiprināt globālo reakciju uz klimata pārmaiņu draudiem, tostarp ierobežojot globālās vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un turpinot centienus ierobežot temperatūras pieaugumu līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni, atzīstot, ka tas būtiski samazinātu klimata pārmaiņu riskus un ietekmi.
- (13) 8. VRP veido pamatu to ar vidi un klimatu saistīto mērķu sasniegšanai, kas noteikti ANO Programmā 2030. gadam un tās IAM, un tā būtu jāsaista ar Parīzes nolīguma, Rio konvenciju un citu attiecīgo starptautisko nolīgumu mērķiem. Ar 8. VRP sekmē sistēmiskas pārmaiņas Savienības ekonomikā, kas nodrošina labbūtību planētas iespēju robežās, kur izaugsme ir reģeneratīva, un ar to būtu arī jānodrošina, ka zaļā pārkārtošanās tiek īstenota taisnīgā un iekļaujošā veidā, vienlaikus palīdzot mazināt nevienlīdzību. Saskaņā ar Stokholmas Noturības centra izstrādāto modeli ar vidi un klimatu saistīto IAM sasniegšana ir pamatā sociālo un ekonomikas IAM sasniegšanai, jo mūsu sabiedrība un ekonomika ir atkarīgas no veselīgas biosfēras un ilgtspējīga attīstība var notikt tikai stabilas un noturīgas planētas drošā darbības telpā. Lai Savienība varētu demonstrēt pasaulē vadošo lomu ilgtspējīgas pārkārtošanās panākšanā, tai ir jāasniedz savi izvirzītie IAM un jāsniedz atbalsts trešām valstīm tādu pašu centienu īstenošanā.
- (14) Pasākumi, ar ko iecerēts sasniegt Savienības vides un klimata mērķus, ir jāveic saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu.
- (15) Ievērojot LESD 191. panta 2. punktu, Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības, un tā jābalsta uz piesardzības un preventīvās darbības principu, uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni, un uz principu, ka maksā piesārņotājs.
- (16) 8. VRP būtu jāpaātrina zaļā pārkārtošanās taisnīgā un iekļaujošā veidā uz klimatneitrālu, ilgtspējīgu, netoksisku, resursefektīvu, atjaunīgajā enerģijā balstītu, noturīgu un konkurētspējīgu aprites ekonomiku, kas planētai atdotu vairāk, nekā no tās paņem. Zaļā pārkārtošanās būtu jāveic tāda labbūtības modeļa kontekstā, kas ietver reģeneratīvu izaugsmi un ļauj veikt sistēmiskas pārmaiņas, kuras atzīst, ka mūsu sabiedrības labbūtība un labklājība ir atkarīga no stabila klimata, veselīgas vides un plaukstošām ekosistēmām, un kuras nodrošina drošu darbības telpu planētas iespēju robežās. Pasaules iedzīvotāju skaitam un pieprasījumam pēc dabas resursiem aizvien augot, saimnieciskajai darbībai vajadzētu attīstīties ilgtspējīgā veidā, lai tā ne tikai nekaitētu, bet, tieši otrādi, pavērstu pretējā virzienā

(?) OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.

klimata pārmaiņas, aizsargātu, atjaunotu un uzlabotu vides stāvokli, tostarp apturot un pavēršot pretējā virzienā biodaudzveidības zudumu, novērstu vides degradāciju, aizsargātu veselību un labbūtību no negatīviem vides riskiem un ietekmes, novērstu un līdz minimumam samazinātu piesārņojumu, tādējādi saglabājot un bagātinot dabas kapitālu un sekmējot ilgtspējīgu bioekonomiku, tā gādājot par atjaunīgo un neatjaunīgo resursu pārpilnību. Pastāvīga pētniecība un inovācija, ražošanas un patēriņa modeļu pārveide, stāšanās pretī jauniem izaicinājumiem un līdzradīšana nozīmē, ka labbūtības ekonomika stiprina noturību un aizsargā gan tagadējo, gan nākamo paaudžu labbūtību.

- (17) Ar 8 VRP būtu jānosaka tematiskie prioritārie mērķi tādās jomās kā klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās klimata pārmaiņām, sauszemes un jūras biodaudzveidības aizsardzība un atjaunošana, netoksiska aprites ekonomika, nulles piesārņojums vidē un ražošanas un patēriņa radīto vides noslogojumu samazināšana līdz minimumam visās ekonomikas nozarēs. Šie tematiskie prioritārie mērķi, kas attiecas gan uz vidi nodarītā kaitējuma virzītājspēkiem, gan ietekmi, ir savstarpēji saistīti, un tādēļ to sasniegšanai ir vajadzīga sistēmiska pieeja. Turklāt 8. VRP būtu jāapzina, kādi veicinoši nosacījumi visiem iesaistītajiem dalībniekiem dotu iespēju ilgtermiņa un tematiskos prioritāros mērķus patiešām sasniegt saskaņotā veidā.
- (18) Ietekmes novērtējumos, ko veic saistībā ar 8. VRP, būtu jāņem vērā visu veidu tūlītēja un ilgtermiņa ietekme uz vidi un klimatu kā daļa no integrētas analīzes par ekonomisko un sociālo ietekmi un ietekmi uz vidi, tostarp to kumulatīvo ietekmi, kā arī rīcības un bezdarbības izmaksas. Minēto ietekmes novērtējumu pamatā vajadzētu būt plašai un pārredzamai apspriešanai. Astoņu nedēļu laikā pēc sabiedriskās apspriešanas beigām Komisijai būtu jānāk klajā ar detalizētām atsauksmēm par apspriedēs ar ieinteresētajām personām saņemtajām atbildēm, noskaidrojot dažādu ieinteresēto personu grupu viedokļus.
- (19) Pāreja uz labbūtības ekonomiku, kurā izaugsme ir reģeneratīva, ir iestrādāta 8. VRP un nostiprināta gan 2030. gadam, gan 2050. gadam izvirzītajos prioritārajos mērķos. Lai nodrošinātu minēto pāreju, Savienībai būs jāizstrādā holistiskāka pieeja politikas veidošanai, cita starpā izmantojot kopsavilkuma informācijas paneli, ar ko mēra ekonomikas, sociālo un vides progresu "ne tikai IKP izteiksmē". Kopsavilkuma rādītāju kopums, kas ir daļa no Savienības centieniem īstenot ANO Programmu 2030. gadam, apkopotu pašreizējos rādītājus un monitoringa procesus, vienlaikus, ja iespējams, sniedzot arī informāciju par to, kas vēl jāpaveic līdz mērķrādītāju sasniegšanai, un galu galā kalpojot par politisku kopsavilkumu, kas palīdzētu virzīt politikas veidošanas procesu. Tāpēc šāda rādītāju kopuma izstrāde ir iekļauta 8. VRP kā veicinošs nosacījums.
- (20) ANO Vides programma un ESAO Pasaules vides forums ir uzsvēruši, ka klimata pārmaiņām ir dzimumspecifiska ietekme. Dzimumiem raksturīgas atšķirīgas lomas rada arī atšķirīgu sieviešu un vīriešu neaizsargātību pret klimata pārmaiņu ietekmi, un klimata pārmaiņu ietekme saasina dzimumu nevienlīdzību. Tāpēc, lai palīdzētu nodrošināt, ka dzimumu nevienlīdzība neturpinās, darbībās un mērķos, kas saistīti ar 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanu, ir jāiekļauj dzimumu līdztiesības aspekts.
- (21) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999⁽⁸⁾ 35. pantā ir noteikts, ka ziņojumā par enerģētikas savienības stāvokli ir jāiekļauj elements par dalībvalstu progresu virzībā uz pakāpenisku atteikšanos no enerģijas subsīdijām, jo īpaši subsīdijām fosilajam kurināmajam. Minētās regulas 17. pantā noteikts, ka Komisijai ar Enerģētikas savienības komitejas palīdzību ir jāpieņem īstenošanas akti, tostarp metodika ziņošanai par pakāpenisku atteikšanos no enerģijas subsīdijām, jo īpaši subsīdijām fosilajam kurināmajam. Turklāt, pamatojoties uz patlaban notiekoša pētījuma rezultātiem, Komisija atbalstīs dalībvalstis, tām pakāpeniski atsakoties no citām vidi kaitīgām subsīdijām.

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

- (22) Lai apmierinātu ES Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam vajadzības, tostarp īstenotu tīkla *Natura 2000* un zaļās infrastruktūras investīciju prioritātes, Komisija ir aplēsusi, ka dabai paredzētiem izdevumiem būtu jāatvēr vismaz 20 miljardi EUR gadā. Lai to panāktu, būs jāpiesaista privātais un publiskais finansējums valstu un Savienības līmenī, tostarp ar dažādu programmu starpniecību.
- (23) Saskaņā ar Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumu "Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija – Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem" 8. VRP būtu jāatbalsta Savienības centieni veicināt pareizu ķīmikāliju pārvaldību, izmantojot starptautisku sadarbību un partnerības, divpusējos, reģionālos un daudzpusējos forumos, kā arī sadarbībā ar trešām valstīm. Savienība saskaņā ar starptautiskajām saistībām nodrošinās, tostarp vajadzības gadījumā grozot attiecīgos tiesību aktus, ka bīstamās ķīmikālijas, kas ir aizliegtas Savienībā, netiek ražotas eksportam.
- (24) Gan Savienībā, gan visā pasaulē turpinās zemes un augsnes degradācija, kuras pamatā ir cilvēka darbība, piemēram, slikta zemes apsaimniekošana, zemes izmantošanas veida maiņa, neilgtspējīga lauksaimniecības prakse, zemes pamešana, piesārņojums, neilgtspējīga mežsaimniecības prakse un augsnes noslēgšana, un biodaudzveidības zuduma un klimata pārmaiņu dēļ, ko bieži vien papildina vēl arī citi faktori, tādējādi samazinot zemes un augsnes spēju nodrošināt ekosistēmu pakalpojumus un funkcijas.
- (25) Pasaules pārtikas sistēma, tostarp lauksaimniecība, zivsaimniecība un akvakultūra, joprojām ir viens no galvenajiem klimata pārmaiņu un vides degradācijas, tostarp globālās atmežošanas, virzītājspēkiem. Savienībā ir jāpārveido Savienības pārtikas sistēma, lai nodrošinātu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanu.
- (26) Saskaņā ar starpvaldību zinātnes un politikas platformas biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES) 2020. gada 29. oktobra darbsemināra ziņojumu par biodaudzveidību un pandēmijām pandēmiju cēloņi ir tās pašas globālās vides izmaiņas, kas veicina biodaudzveidības zudumu un klimata pārmaiņas, tostarp zemes izmantošanas maiņa, lauksaimniecības ekspansija un intensifikācija, savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecība un patēriņš, kā arī citi virzītājspēki. Klimata pārmaiņas ir saistītas ar slimību parādīšanos un, iespējams, nākotnē izraisīs ievērojamu pandēmiju risku, savukārt biodaudzveidības zudums ir saistīts arī ar ainavu pārveidošanu un dažos gadījumos var palielināt jaunu slimību parādīšanās risku. Saskaņā ar ziņojumu bezdarbības izmaksas lielā mērā pārsniedz izmaksas, kas rodas, īstenojot globālās stratēģijas pandēmiju novēršanai, kuru pamatā ir savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības un zemes izmantošanas maiņas ierobežošana un pastiprināta uzraudzība saskaņā ar pieeju "Viena veselība".
- (27) Covid-19 pandēmija, kas ir izraisījusi vēl nepieredzētu veselības un ekonomikas krīzi, ir vēlreiz parādījusi, ka politikas veidošanā ir svarīgi piemērot daudznozaru pieeju "Viena veselība", kurā atzīts, ka cilvēku veselība ir atkarīga no vides stāvokļa un ir saistīta ar tā komponentiem un faktoriem, tostarp dzīvnieku veselību, un ka veselības apdraudējumu novēršanas darbībās ir jāņem vērā veselības un vides savstarpējo saikņu sarežģītība. 8. VRP būtu jāpalīdz pilnībā integrēt pieeju "Viena veselība" visos politikas veidošanas līmeņos.
- (28) Virzība uz to, lai tiktu atzītas tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padomes Rezolūcijā Nr. 48/13, ir veicinošs nosacījums 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanai.
- (29) Termins "ekosistēmas pieeja", kas noteikts ANO Konvencijā par bioloģisko daudzveidību, ir sauszemes, ūdens un dzīvo resursu integrētas apsaimniekošanas stratēģija, kas veicina saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu taisnīgā veidā, lai palīdzētu panākt līdzsvaru starp minētās konvencijas trim mērķiem, proti, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un ieguvumu sadali.
- (30) Saskaņā ar EVA ziņojumu *Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction* ("Dabā balstīti risinājumi Eiropā – Politika, zināšanas un prakse attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un katastrofu riska mazināšanu") dabā balstīti risinājumi, kas paredzēti, lai pielāgotos klimata pārmaiņām un mazinātu katastrofu risku, ir darbības, kuras ir saskaņā ar dabu un dabai labvēlīgas ar mērķi atjaunot un aizsargāt ekosistēmas un palīdzēt sabiedrībai pielāgoties klimata pārmaiņu ietekmei, kā arī palēnināt turpmāku sasīšanu, vienlaikus nodrošinot vairākus papildu ieguvumus. Dabā balstītu risinājumu īstenošanai vajadzētu būt saskaņotai ar 8. VRP prioritārajiem mērķiem.

- (31) Dabas kapitāla uzskaitē, kas ir instruments, kura mērķis ir mērīt izmaiņas dabas kapitāla uzkrājumos dažādos mērogos un integrēt ekosistēmu pakalpojumu vērtību uzskaites un ziņošanas sistēmās, būtu jāpalīdz novērtēt progresu virzībā uz vērienīgu mērķrādītāju sasniegšanu un pasākumu veikšanu nolūkā samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un aizsargāt un atjaunot biodaudzveidību, ko nevar aizstāt.
- (32) Jūras un piekrastes ekosistēmas, piemēram, mangroves, koraļļu rifi, sāls purvi un jūraszāļu pļavas, degradē un negatīvi ietekmē kaitīgas prakses, piesārņojums un tādi procesi kā eitrofikācija un paskābināšanās, kas ietekmē to uzturēto biodaudzveidību un sniegtos ekosistēmu pakalpojumus un funkcijas, kā arī to spēju darboties kā oglekļa piesaistītājiem. Ir steidzami jārikojas, lai aizsargātu un atjaunotu jūras un piekrastes ekosistēmas, tostarp okeāna gultni. Okeānu aizsardzība un saglabāšana ir globāla problēma un kolektīva atbildība, un ir jāsekmē informētība un jāuzlabo zināšanas par okeāniem, lai veicinātu efektīvu pasākumu pieņemšanu un īstenošanu visos sabiedrības līmeņos un visu dalībnieku vidū.
- (33) Paredzams, ka vides degradācija un klimata pārmaiņu negatīvā ietekme turpmākajos gados turpinās palielināties, vissmagāk ietekmējot jaunattīstības valstis un neaizsargātās iedzīvotāju grupas. Lai palīdzētu veidot noturību un sniegtu atbalstu trešām valstīm to centienos mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām, kā arī aizsargāt biodaudzveidību, Savienības un dalībvalstu finansiālajai palīdzībai trešām valstīm būtu jāveicina tas, lai tiktu īstenota ANO Programma 2030. gadam, Parīzes nolīgums un ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību globālais satvars laikam pēc 2020. gada, un jābūt saskaņā ar 8. VRP prioritārajiem mērķiem. Turklāt Savienībai un dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka Parīzes nolīgums un citi starptautiskie klimata un vides nolīgumi tiek īstenoti tādā veidā, kas atspoguļo taisnīguma un kopīgas, bet diferencētas atbildības un attiecīgo iespēju principus, kā noteikts Parīzes nolīguma 2. panta 2. punktā.
- (34) Lai izdotos sasniegt IAM un Savienības vides un klimata mērķus, ir jāīsteno zaļā diplomātija un spēcīgāka sadarbība ar trešām valstīm, tostarp jaunattīstības valstīm, un jāatbalsta laba pasaules mēroga vides pārvaldība, tostarp sekmējot informācijas pieejamību, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un tiesu iestāžu pieejamību vides jautājumos. Būtiska nozīme ir arī sinerģijas un saskaņotības nodrošināšanai starp visām Savienības iekšpolitikas un ārpolitikas jomām, tostarp tirdzniecības politikas virzieniem un nolīgumiem, un ilgtspējīgai attīstības politikas saskaņošanai.
- (35) Tā kā vides politika ir ļoti decentralizēta, rīcība 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanai būtu jāveic dažādos pārvaldības līmeņos, proti, Savienības, valstu, reģionālā un vietējā līmenī, realizējot sadarbīgu pieeju daudzlīmeņu pārvaldībai. Efektīvs monitorings, īstenošana, izpilde un pārskatatbildība ir būtiska, un ir jāīsteno efektīva pārvaldība, lai nodrošinātu politikas virzienu saskaņotību. Integrētā pieeja rīcībpolitiku izstrādei un īstenošanai būtu jāstiprina, lai maksimāli izmantotu sinerģijas starp vides, sociālajiem un ekonomiskajiem mērķiem, vienlaikus sistemātiski pārbaudot un attiecīgā gadījumā novērtējot iespējamos nevēlamos kompromisus starp tiem, kā arī sistemātiski novērtējot mazaizsargātu un marginalizētu grupu vajadzības. Šai integrētajai pieejai būtu jāatbilst visu reģionu, tostarp pilsētu, lauku teritoriju un tālāko reģionu, īpašajām vajadzībām. Turklāt, lai nodrošinātu, ka 8. VRP tiek īstenota veiksmīgi, svarīga ir vides informācijas pieejamība, sabiedrības līdzdalība vides lēmumu pieņemšanā un tiesu iestāžu pieejamība, tostarp pārredzama sadarbība ar un starp publiskajām iestādēm visos lēmumu pieņemšanas līmeņos, nevalstiskajiem dalībniekiem un plašāku sabiedrību saskaņā ar Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ⁽⁹⁾ ("Orhūsas konvencija").
- (36) Komisijai būtu jānovērtē Savienības un dalībvalstu progress 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā saistībā ar taisnīgu un iekļaujošu pārkārtošanos uz ilgtspēju, labbūtību un noturību planētas iespēju robežās. Tas atbilst aicinājumiem, kas pausti dalībvalstu un to valdību vadītāju Portu deklarācijā, Padomes 2019. gada 24. oktobra secinājumos par labklājības ekonomiku un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas pārdomu dokumentā "Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030. gadam", proti, ekonomikas sniegumu un sabiedrības progresu mērīt "ne tikai IKP izteiksmē" un virzīties uz to, ka rīcībpolitiku izstrādes kompass ir labbūtība, ko atbalsta arī ESAO.

⁽⁹⁾ OV L 124, 17.5.2005., 4. lpp.

- (37) Novērtējumam par progresu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā būtu jāatspoguļo jaunākās norises datu un rādītāju pieejamības un relevantuma ziņā. Tam vajadzētu būt saskanīgam ar monitoringa un pārvaldības instrumentiem, kas aptver konkrētākus vides un klimata rīcībpolitikas aspektus, piemēram, jo īpaši ar Regulu (ES) 2018/1999, vides politikas īstenošanas pārskatu, par ko Komisija paziņoja savā 2016. gada 27. maija paziņojumā "ES vides politikas potenciāla atbrīvošana: kā tas paveicams ar regulāriem vides politikas īstenošanas pārskatiem", un monitoringa instrumentiem, kas attiecas uz aprites ekonomiku, nulles piesārņojumu, biodaudzveidību, gaisu, ūdeni, augsni, atkritumiem vai jebkādam citām vides rīcībpolitikām, un tas nedrīkstētu šos instrumentus skart. Līdzās instrumentiem, ko izmanto saskaņā ar Eiropas pušgadu, Eurostat IAM monitoringu un Komisijas 2020. gada 9. septembra paziņojumu "2020. gada stratēģiskās prognozēšanas ziņojums", novērtējumam par progresu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā vajadzētu būt daļai no transversāla, saskaņota un savstarpēji saistītu monitoringa un pārvaldības instrumentu kopuma, kas aptver ne tikai vides, bet arī sociālos un ekonomiskos faktoros.
- (38) Ņemot vērā 8. VRP prioritāros mērķus, jo īpaši tās ilgtermiņa prioritāro mērķi, ir svarīgi turpināt attīstīt zinātnisko datu bāzi par planētas iespēju robežām un vides pēdas nospiedumu un izstrādāt attiecīgo rādītāju kopumus.
- (39) Lai varētu uzraudzīt progresu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā, ir jāparedz stabili un jēgpilni dati un rādītāji. Komisijai, EVA un citām attiecīgām aģentūrām vajadzētu būt iespējai piekļūt datiem un rādītājiem, ko saskaņā ar piemērojamajiem Savienības tiesību aktiem sniegušas dalībvalstis, tos atkalizmantojot un balstīties uz tiem. Turklāt būtu jāizmanto arī citi datu avoti, piemēram, satelītu dati un apstrādāta informācija, kas iegūta no Savienības Zemes novērošanas programmas (*Copernicus*), Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmas, Eiropas Bioloģiskās daudzveidības informācijas sistēmas, zemes gabalu identifikācijas sistēmas un Eiropas Plūdu apzināšanas sistēmas un tādām datu platformām kā Eiropas Jūras novērojumu un datu tīkls un Ķīmiskā monitoringa informācijas platforma. Mūsdienīgu digitālo rīku un mākslīgā intelekta izmantošana dod iespēju efektīvi pārvaldīt un analizēt datus un tādējādi mazināt administratīvo slogu, vienlaikus palielinot savlaicīgumu un kvalitāti. Lai novērtētu progresu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā, papildus juridiski saistošiem mērķiem, kas noteikti Savienības tiesību aktos, varētu izmantot arī juridiski nesaistošus mērķus.
- (40) Turklāt saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2003/4/EK⁽¹⁰⁾, 2007/2/EK⁽¹¹⁾ un (ES) 2019/1024⁽¹²⁾ noteiktajām prasībām dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka 8. VRP īstenošanas monitoringam relevantie dati, informācija un rādītāji ir brīvi pieejami, nediskriminējoši, atvērtā piekļuvē, pienācīgi, kvalitatīvi, salīdzināmi, atjaunināti, lietotājdraudzīgi un viegli piekļūstami tiešsaistē.
- (41) Lai sasniegtu 8. VRP prioritāros mērķus, būtu jānodrošina EVA un Eiropas Ķīmikāliju aģentūrai (*ECHA*), kā arī dalībvalstīm pienācīga kapacitāte un pietiekami resursi, kas ļautu nodrošināt stabili, piekļūstamu un caurredzamu zināšanu un pierādījumu bāzi Eiropas zaļā kursa stratēģisko prioritāšu īstenošanai un 8. VRP īstenošanas progresa novērtēšanai. Attiecīgos gadījumos būtu jāiesaista arī citas struktūras un aģentūras, kas palīdzētu īstenot minētās stratēģiskās prioritātes un minētā progresa izvērtējumu.
- (42) LESD 192. panta 3. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pieņem vispārējās rīcības programmas, izvirzot prioritārus mērķus, kas jāsasniedz Savienības vides politikas jomā. Tā kā Komisijas paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ir iekļauts svarīgāko darbību vides un klimata jomā ceļvedis turpmākajiem gadiem, ar šo lēmumu izņēmuma kārtā nenosaka darbības tā prioritāro mērķu sasniegšanai laikposmam līdz 2025. gadam. Tomēr tas būs jādara attiecībā uz laikposmu, kas seko paredzētajai Eiropas zaļā kursa svarīgāko darbību īstenošanai līdz 2024. gadam, nolūkā nodrošināt šajā lēmumā izvirzīto tematisko prioritāro mērķu sasniegšanu un lai 8. VRP arī turpmāk veidotu visaptverošu redzējumu par Savienības vides politiku. Tas ir vajadzīgs arī tādēļ, lai ievērotu Eiropas Parlamenta un Padomes prerogatīvas saskaņā ar LESD 192. panta 3. punkta pirmo daļu, neskarot Komisijas prerogatīvas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

(LES) 17. pantu. Šajā nolūkā Komisijai līdz 2024. gada 31. martam būtu jāveic vidusposma pārskatīšana, kurai attiecīgā gadījumā, ja tas vajadzīgs, lai sasniegtu tematiskos prioritāros mērķus, līdz 2025. gada 31. martam seko tiesību akta priekšlikums, ar ko šim lēmumam pievieno pielikumu.

- (43) Lai ņemtu vērā aizvien mainīgos politikas mērķus un panākto progresu, Komisijai 8. VRP būtu jāizvērtē 2029. gadā. Komisijai būtu jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums, kurā izklāstīti minētā izvērtējuma konstatējumi, tam attiecīgā gadījumā pievienojot tiesību akta priekšlikumu attiecībā uz nākamo vides rīcības programmu. Šāds tiesību akta priekšlikums būtu jāiesniedz savlaicīgi, lai nepieļautu pārtraukumu starp 8. VRP un 9. VRP.
- (44) Ņemot vērā to, ka šā lēmuma mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet ierosinātās rīcības programmas mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā lēmumā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIENĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Priekšmets

1. Šajā lēmumā ir noteikta vispārēja rīcības programma vides jomā laikposmam līdz 2030. gada 31. decembrim ("8. vides rīcības programma" jeb "8. VRP"). Tajā ir noteikti 8. VRP prioritārie mērķi un norādīti minēto prioritāro mērķu sasniegšanai nepieciešamie veicinošie nosacījumi. Ar to tiek izveidots monitoringa satvars, lai izmērītu Savienības un dalībvalstu progresu 8. VRP prioritāro mērķu sasniegšanā, un pārvaldības mehānisms, lai nodrošinātu minēto prioritāro mērķu sasniegšanu.
2. 8. VRP mērķis ir paātrināt taisnīgu, vienlīdzīgu un iekļaujošu zaļo pārkārtošanos uz klimatneitrālu, ilgtspējīgu, netoksisku, resursefektīvu, atjaunīgajā enerģijā balstītu, noturīgu un konkurētspējīgu aprites ekonomiku un aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides stāvokli, cita starpā apturot un pavēršot pretējā virzienā biodaudzveidības zudumu. Tā atbalsta un stiprina integrētu politikas un īstenošanas pieeju, kas balstās Eiropas zaļajā kursā.
3. 8. VRP veido pamatu ANO Programmā 2030. gadam un tās IAM noteikto vides un klimata mērķu, kā arī daudzpusējos vides un klimata jomas nolīgumos izvirzīto mērķu sasniegšanai.
4. 8. VRP monitoringa satvars sekmē Savienības centienus izmērīt progresu virzībā uz ilgtspēju, labbūtību un noturību.
5. 8. VRP ir balstīta uz piesardzības principu, preventīvas darbības principu un principu, ka piesārņojums novēršams izcelsmes vietā, kā arī principu "piesārņotājs maksā".

2. pants

Prioritārie mērķi

1. 8. VRP ir ilgtermiņa prioritārais mērķis, ka vēlākais 2050. gadā cilvēkiem tiks nodrošināta labklājīga dzīve planētas iespēju robežās labbūtības ekonomikā, kurā nekas netiek izšķērdēts, izaugsme ir reģeneratīva, Savienībā ir sasniegta klimatneitralitāte un ir ievērojami samazināta nevienlīdzība. Veselīga vide ir visu cilvēku labbūtības pamats, un tā ir vide,

kurā tiek saglabāta biodaudzveidība, plaukst ekosistēmas un daba tiek aizsargāta un atjaunota, kā rezultātā tiek uzlabota noturība pret klimata pārmaiņām, ar laikstākļiem un klimatu saistītām katastrofām un citiem vides riskiem. Savienība rāda priekšzīmi, kā nodrošināt pašreizējo un nākamo paaudžu labklājību visā pasaulē saskaņā ar paaudžu savstarpējo atbildību.

2. 8. VRP ir šādi seši savstarpēji saistīti tematiskie prioritārie mērķi laikposmam līdz 2030. gada 31. decembrim:

- a) ātri un paredzami mazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un vienlaikus kāpināt piesaistījumus dabiskos piesaistītajos Savienībā, lai sasniegtu 2030. gada siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāju, kā noteikts Regulā (ES) 2021/1119, saskaņā ar Savienības klimata un vides mērķiem, vienlaikus nodrošinot taisnīgu pārkārtošanos, kurā neviens netiek atstāts novārtā;
- b) pastāvīgi kāpināt un integrēt pielāgotiespēju, tostarp balstoties uz ekosistēmu pieejām, stiprināt noturību un pielāgošanos un mazināt vides, sabiedrības un visu ekonomikas nozaru neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, vienlaikus uzlabojot ar laikstākļiem un klimatu saistīto katastrofu novēršanas spējas un sagatavotību tām;
- c) virzīties uz labbūtības ekonomiku, kas nozīmētu planētai atdot vairāk nekā no tās paņem, un paātrināt pārkārtošanos uz netoksisku aprites ekonomiku, kurā izaugsme ir reģeneratīva, resursi tiek izmantoti efektīvi un ilgtspējīgi un tiek ievērota atkritumu apsaimniekošanas hierarhija;
- d) censties panākt nulles piesārņojumu, tostarp attiecībā uz piesārņojumu ar kaitīgām ķīmikālijām, lai panāktu no toksikantiem brīvu vidi, tostarp gaisu, ūdeni un augsni, kā arī attiecībā uz gaismas un trokšņa piesārņojumu, un aizsargāt no vides riskiem un negatīvas ietekmes cilvēku, dzīvnieku un ekosistēmu veselību un labbūtību;
- e) aizsargāt, saglabāt un atjaunot jūras un sauszemes biodaudzveidību un iekšzemes ūdeņu biodaudzveidību aizsargājamajās teritorijās un ārpus tām, cita starpā apturot un pavērsot pretējā virzienā biodaudzveidības izzušanu un uzlabojot ekosistēmu, to funkciju un to sniegto pakalpojumu stāvokli, un uzlabojot vides stāvokli, jo īpaši gaisu, ūdeni un augsni, kā arī apkarojot pārtuksnešošanos un augsnes degradāciju;
- f) veicināt ilgtspējas vides aspektus un būtiski mazināt galvenos vides un klimata noslogojumus, kas saistīti ar Savienības ražošanu un patēriņu, jo īpaši enerģētikā, rūpniecībā, ēku un infrastruktūras sektorā, mobilitātes sektorā, tūrismā, starptautiskajā tirdzniecībā un pārtikas sistēmā.

3. pants

Prioritāro mērķu sasniegšanu veicinoši nosacījumi

Lai sasniegtu 8. VRP prioritāros mērķus, kas izklāstīti 2. pantā, Komisijai, dalībvalstīm, reģionālajām un vietējām pašvaldībām un ieinteresētajām personām attiecīgi jāveic šādi pasākumi:

- a) nodrošināt, ka tiek sekmīgi, ātri un pilnībā īstenoti Savienības tiesību akti un stratēģijas vides un klimata jomā, un tiek ties uz izcilu vides sniegumu Savienības, valstu, reģionālā un vietējā līmenī, tostarp gādājot par pietiekamu administratīvo un izpildes nodrošināšanas spēju, kā izklāstīts regulārajā vides politikas īstenošanas pārskatā, un atbalstot praktiķu tīklus, piemēram, Eiropas Savienības Vides tiesību aktu īstenošanas un izpildes tīklu, Eiropas Prokuroru tīklu vides tiesībaizsardzībai, Eiropas Savienības Tiesnešu forumu vides tiesībaizsardzībai un Eiropas tīklu noziegumu pret vidi apkarošanai, un sadarbojoties ar tiem;
- b) noteikt par prioritāti Savienības vides tiesību aktu izpildi gadījumos, kad to īstenošana nav pietiekama, tostarp izmantojot pienākumu neizpildes procedūras, kā arī nodrošinot, ka minētajam nolūkam tiek piešķirti pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi un ka informācija par minētajām procedūrām ir pilnīga un viegli pieejama, vienlaikus ievērojot Savienības tiesību aktus;

- c) uzlabot norādījumus un ieteikumus, tostarp par efektīviem, atturošiem un samērīgiem sodiem, ar mērķi samazināt vides tiesību aktu neievērošanas risku, kā arī pastiprināt rīcību saistībā ar atbildību vides jomā un reaģēšanu uz Savienības vides tiesību aktu neievērošanu un stiprināt tiesu iestāžu sadarbību un tiesībaizsardzības īstenošanu vides noziegumu apkarošanā, kā noteikts attiecīgajos Savienības tiesību aktos, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/99/EK ⁽¹³⁾;
- d) stiprināt integrēto pieeju politikas virzienu izstrādei un īstenošanai, jo īpaši šādos veidos:
- i) integrēt 2. pantā noteiktos prioritāros mērķus, kā arī attiecīgā gadījumā IAM visās attiecīgajās stratēģijās, legīslatīvajās un nelegīslatīvajās iniciatīvās, programmās, investīcijās un projektos Savienības, valstu, reģionālā un vietējā līmenī, kā arī attiecīgajos starptautiskajos nolīgumos, ko Savienība noslēgusi pēc 2022. gada 2. maija, lai nodrošinātu, ka minētās stratēģijas, legīslatīvas un nelegīslatīvas iniciatīvas, programmas, investīcijas, projekti un starptautiskie nolīgumi un to īstenošana atbilst 2. pantā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem, attiecīgā gadījumā veicina to sasniegšanu un nekaitē nevienam no tiem;
  - ii) maksimāli kāpināt ieguvumus no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES ⁽¹⁴⁾ un 2001/42/EK ⁽¹⁵⁾ īstenošanas;
  - iii) visām iniciatīvām sistemātiski pārbaudīt un attiecīgā gadījumā izvērtēt sinerģijas un iespējamās pretrunas starp vides, sociālajiem un ekonomiskajiem mērķiem, lai nodrošinātu, ka cilvēku labbūtība un jo īpaši viņu vajadzības attiecībā uz veselīgu vidi, tīru gaisu un cenas ziņā pieejamu un pieklūstamu augstas kvalitātes pārtiku, ūdeni, enerģiju, mājokli, zaļo infrastruktūru un mobilitāti tiek apmierinātas ilgtspējīgi, nevienu neatstājot novārtā;
  - iv) izmantot pieeju “vispirms domāt par ilgtspēju”, tostarp attiecīgā gadījumā integrējot IAM “labāka regulējuma” pamatnostādņēs un “labāka regulējuma” rīkkopā, kā arī integrējot un ieviešot principu “nekaitēt”;
  - v) regulāri izvērtēt spēkā esošos politikas virzienus un attiecīgā gadījumā ierosināt jaunus tiesību aktus, attiecīgā gadījumā pamatojoties uz ietekmes novērtējumiem, kuru pamatā ir plašas un pārredzamas apspriešanās, ievērojot procedūras, kas ir pārskatāmas, iekļaujošas, informācijā balstītas un viegli īstenojamas, un kuri ņem vērā visu veidu tūlītēju un ilgtermiņa ietekmi uz vidi un klimatu kā daļu no integrētas analīzes par ekonomisko, sociālo un vides ietekmi, tostarp to kumulatīvo ietekmi, kā arī darbības un bezdarbības izmaksas;
  - vi) astoņu nedēļu laikā pēc Komisijas veiktas sabiedriskās apspriešanas beigām sagatavot detalizētas atsauksmes par atbildēm, kas saņemtas, apspriežoties ar ieinteresētajām personām, nošķirot dažādu ieinteresēto personu grupu viedokļus;
- e) izstrādāt kopsavilkuma infopaneli un rādītāju kopumu, ar ko mērīt progresu “ne tikai IKP izteiksmē”, cita starpā pamatojoties uz mērķtiecīgu apspriešanos ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, kā arī uz ziņojumu, kurā apzinātas savstarpējās saiknes starp pašreizējiem rādītāju kopumiem, monitoringa satvariem un procesiem Savienības līmenī progresa sociālajā, ekonomiskajā un vides jomā mērīšanai un kurā ierosināta rīcība attiecībā uz to, kā racionalizēt pašreizējos infopaneļus un rādītāju kopumus;
- f) nodrošināt, ka līdz minimumam tiek samazināta sociālā nevienlīdzība, ko rada ar klimatu un vidi saistītā ietekme un politikas virzieni, un ka vides un klimata aizsardzības pasākumi tiek veikti sociāli taisnīgā un iekļaujošā veidā;
- g) integrēt dzimumu līdztiesības aspektu visos klimata un vides politikas virzienos, tostarp iekļaujot dzimumu perspektīvu visos politikas veidošanas procesa posmos;

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/99/EK (2008. gada 19. novembris) par vides krimināltiesisko aizsardzību (OV L 328, 6.12.2008., 28. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

- h) stiprināt videi labvēlīgus stimulus, kā arī Savienības, valstu, reģionālā un vietējā līmenī pakāpeniski atcelt videi kaitīgas subsīdijas, jo īpaši fosilā kurināmā subsīdijas, cita starpā nekavējoties:
- i) paredzot saistošu Savienības satvaru, kura mērķis ir uzraudzīt dalībvalstu progresu virzībā uz fosilā kurināmā subsīdiju pakāpenisku atcelšanu, pamatojoties uz saskaņotu metodiku, un ziņot par to;
  - ii) nosakot termiņu fosilā kurināmā subsīdiju pakāpeniskai atcelšanai saskaņā ar mērķi ierobežot globālo sasilšanu līdz 1,5 °C;
  - iii) izmantojot metodiku, ko Komisija, apspriežoties ar dalībvalstīm, noteikusi izmantošanai līdz 2023. gadam, lai identificētu citas videi kaitīgas subsīdijas; pamatojoties uz minēto metodiku, dalībvalstis identificē citas videi kaitīgas subsīdijas un regulāri ziņo par tām Komisijai, kas ļauj Komisijai sagatavot ziņojumu par šādu subsīdiju līmeni un veidu Savienībā, kā arī par progresu, kas panākts to pakāpeniskā izbeigšanā;
- i) integrēt Savienības politikas virzienos darbības, ko veic biodaudzveidības jomā un kas palīdz sasniegt vispārējo mērķi, proti, 2024. gadā 7,5 % no gada izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam atvēlēt biodaudzveidības mērķiem un 2026. un 2027. gadā šim mērķim veltīt 10 % no minētajiem gada izdevumiem, un šos izdevumus kontrolēt saskaņā ar efektīvu, pārredzamu un visaptverošu metodiku, vienlaikus ņemot vērā starp klimata un biodaudzveidības mērķiem pastāvošo pārklāšanos;
- j) nodrošināt klimata un biodaudzveidības efektīvu integrēšanu un Savienības budžeta kontroli, kā arī klimata un biodaudzveidības jomas finansējuma saskaņotību;
- k) veicināt ķīmikāliju pareizu pārvaldību starptautiskā līmenī, vienlaikus veicinot arī Savienībā neatļautu vielu izmantošanas samazināšanu pasaules mērogā;
- l) ātri aizstāt vielas, kas rada bažas, tostarp vielas, kas rada ļoti lielas bažas, endokrīnos disruptorus, ļoti noturīgas ķīmikālijas, neirotoksiskās vielas un imūntoksiskās vielas, kā arī novērst ķīmikāliju un vielu nanoformu kombinēto ietekmi un saskari ar produktos esošām bīstamām ķīmikālijām, novērtējot to ietekmi uz veselību, vidi, tostarp klimatu, un uz biodaudzveidību, un vienlaikus veicinot konceptuāli drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu izmantošanu un pastiprinot un koordinējot centienus veicināt alternatīvu izmēģinājumiem ar dzīvniekiem izstrādi un validēšanu;
- m) risināt zemes degradācijas problēmu un nodrošināt augsnes aizsardzību un ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp līdz 2023. gadam izstrādājot lēģislatīvā akta priekšlikumu par augsnes veselību;
- n) pārveidot Savienības pārtikas sistēmu tā, lai tā cita starpā palīdzētu aizsargāt un atjaunot biodaudzveidību Savienībā un ārpus tās un panāktu augstu dzīvnieku labturības līmeni, vienlaikus nodrošinot taisnīgu pārkārtošanos skartajām ieinteresētajām personām;
- o) vispārēji atzīt cilvēku veselības, dzīvnieku veselības un vides savstarpējo saikni, politikas veidošanā integrējot pieeju "Viena veselība";
- p) virzīties uz to, lai starptautiskā mērogā tiktu atzītas tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi;
- q) pilnvērtīgi izmantot ekosistēmas pieejas un zaļo infrastruktūru, tostarp biodaudzveidībai draudzīgus, dabā balstītus risinājumus, vienlaikus arī nodrošinot, ka ar to izmantošanu tiek atjaunota biodaudzveidība un uzlabota ekosistēmu integritāte un savienotība, rodas skaidrs papildu ieguvums sabiedrībai, kuru panākšanai vajadzīga pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu pilnīga iesaiste un piekrišana, un tie neaizstāj vai neapdraud pasākumus, ko veic, lai aizsargātu biodaudzveidību vai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas Savienībā;
- r) izmantot pašreizējos instrumentus un metodiku, kā arī turpināt uzlabot monitoringa metodes, novērtēšanas instrumentus un izmērāmus rādītājus attiecībā uz dabā balstītiem risinājumiem;
- s) būtiski samazināt Savienības izejvielu izmantojuma un patēriņa pēdu, lai pēc iespējas ātrāk panāktu to atbilstību planētas iespēju robežām, tostarp attiecīgā gadījumā ieviešot Savienības samazināšanas mērķrādītājus 2030. gadam;

- t) IAM un klimata un vides mērķus sekmīgi integrēt Eiropas ekonomikas pārvaldības pusgadā, neskarot tā sākotnējo nolūku, tostarp valsts reformu programmās un nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos;
- u) mobilizēt resursus un nodrošināt pietiekamas un ilgtspējīgas investīcijas no publiskiem un privātiem avotiem, tostarp Savienības budžeta fondiem un instrumentiem, gan ar Eiropas Investīciju bankas starpniecību, gan valstu līmenī saskaņā ar Savienības ilgtspējīga finansējuma politikas programmu;
- v) iespējami labākajā veidā izmantot vides nodokļu sistēmu, tirgū balstītus instrumentus un zaļās budžeta plānošanas un finansēšanas rīkus, ieskaitot tos, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu sociāli taisnīgu pārkārtošanos, un sniegt atbalstu uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām standartizētas dabas kapitāla uzskaites prakses izstrādē un piemērošanā;
- w) nodrošināt, ka vides politikas virzieni un rīcība Savienības, valstu, reģionālajā un vietējā līmenī balstās uz labākajām pieejamajām zinātnes atziņām un tehnoloģijām, un stiprināt vides zināšanu bāzi, tostarp tradicionāli pārmantotās un vietējās zināšanas, un tās izmantojumu, tostarp izmantojot pētniecību, inovāciju, zaļo prasmju veicināšanu, apmācību un pārkvalifikāciju, un turpmāku vides un ekosistēmu uzskaites pilnveidošanu;
- x) attīstīt un konsolidēt zināšanu bāzi, cita starpā par prasībām attiecībā uz sistēmiskām pārmaiņām, un to, kā pāriet no vienas pusējas un nozaru politikas pieejas uz sistēmisku pieeju politikas saskaņotībai, kā arī par dažādu ekosistēmu spēju darboties kā siltumnīcefekta gāzu piesaistītājsistēmām un uzkrājumiem;
- y) vides politikas atbalstam atrisināt digitālo un datu tehnoloģiju potenciālu, tostarp sniedzot reāllaika datus un informāciju par ekosistēmu stāvokli, vienlaikus pastiprinot centienus līdz minimumam samazināt šo tehnoloģiju vides pēdu un nodrošinot datu un informācijas pārredzamību, autentiskumu, savstarpēju izmantojamību un publisku pieejamību;
- z) novērst nepilnības attiecīgajos rādītāju kopumos un optimizēt tos, piemēram, rādītāju kopumus, kas saistīti ar sistēmiskām pārmaiņām, planētas iespēju robežām un Savienības ražošanas un patēriņa pēdu, kā arī rādītāju kopumus, kas attiecas uz mijiedarbību starp vides un sociālekonomiskiem faktoriem, piemēram, vides pārmaiņu radīto nevienlīdzību, un vienlaikus nodrošināt, ka rādītāju kopumi ir salīdzināmi visos politikas veidošanas līmeņos;
- aa) mobilizēt plašu pilsoniskās sabiedrības atbalstu un sadarboties ar uzņēmumiem, jo īpaši ar maziem un vidējiem uzņēmumiem, sociālajiem partneriem, iedzīvotājiem, kopienām un citām ieinteresētajām personām;
- ab) palielināt informētību par to, cik svarīgi ir sasniegt prioritāros mērķus, kas izklāstīti 2. pantā, kā arī stiprināt iedzīvotāju spēju rīkoties, cita starpā veicinot debates un saziņu visos līmeņos, mūžizglītību vides jomā, pilsonisko līdzdalību un sabiedrības virzītu rīcību;
- ac) palīdzēt pilsoniskajai sabiedrībai, publiskajām iestādēm, iedzīvotājiem un kopienām, sociālajiem partneriem un privātajam sektoram apzināt klimata un vides riskus, novērtēt to ietekmi un rīkoties, lai novērstu un mazinātu šādus riskus un pielāgotos tiem, kā arī veicināt sabiedrības iesaistīšanos zināšanu plaisas novēršanā, cita starpā veicinot iedzīvotāju veiktu novērošanu un ziņošanu par vides jautājumiem un nepilnībām prasību ievērošanā, tostarp veicinot labu praksi amatierzinātnes jomā, kurā amatieri izmanto digitālās tehnoloģijas;
- ad) veicināt sadarbību ar 8. VRP saistītu stratēģiju, politikas virzienu vai tiesību aktu izstrādē un īstenošanā un nodrošināt reģionālo un vietējo pašvaldību pilnīgu līdzdalību pilsētu un lauku apvidos, tostarp tālākajos reģionos, visās vides politikas veidošanas dimensijās, izmantojot uz sadarbību balstītu un daudzlīmeņu pieeju un nodrošinot, ka reģionālajām un vietējām kopienām ir pietiekami resursi īstenošanai uz vietas;
- ae) stiprināt sadarbību starp visām Savienības iestādēm, tostarp starp Komisiju un Reģionu komiteju, klimata un vides politikas jomā atbilstīgi to ciešākas sadarbības principam un izpētīt, kā uzlabot dialogu un informācijas apkopošanu;
- af) gan Savienības, gan dalībvalstu līmenī efektīvi piemērot augstus pārredzamības, sabiedrības līdzdalības un tiesu iestāžu pieejamības standartus saskaņā ar Orhūsas konvenciju;

- ag) neskarot noteiktu jomu tiesību aktu noteikumus par konfidencialitāti, darīt publiski pieejamus, viegli piekļūstamus un saprotamus datus un pierādījumus, kas saistīti ar 8. VRP īstenošanu;
- ah) atbalstīt 2. pantā izklāstīto prioritāro mērķu pieņemšanu visā pasaulē, rūpējoties par iekšējo un ārējo pieeju saskaņību un koordinētu rīcību, jo īpaši nolūkā:
- i) iesaistīties dialogā ar trešām valstīm par rīcību klimata un vides jomā, tās aicināt šajās jomās pieņemt un īstenot vismaz tikpat vērienīgus noteikumus kā Savienībā un tās šajā procesā atbalstīt, kā arī nodrošināt, ka visi Savienības tirgū laistie produkti pilnībā atbilst attiecīgajām Savienības prasībām atbilstoši Savienības starptautiskajām saistībām, tostarp attiecībā uz atmežošanas un zemes degradācijas apturēšanu;
  - ii) veicināt ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību, tostarp noteikt obligātas pienācīgas rūpības prasības Savienības līmenī, un veicināt atbildīgas uzņēmējdarbības ieviešanu Savienības ārpolitikā, tostarp tirdzniecības politikā;
  - iii) pastiprināt sadarbību ar trešo valstu valdībām, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību, kā arī starptautiskām organizācijām nolūkā izveidot partnerības un alianses ar mērķi aizsargāt vidi un klimatu, kā arī sekmēt sadarbību vides un klimata pārmaiņu jomā, tostarp G7 un G20 valstu vidū;
  - iv) demonstrēt līderību starptautiskos forumos, cita starpā Savienībai sasniedzot IAM, kā arī mērķus, kas noteikti Parīzes nolīgumā, Biodaudzveidības konvencijā, Konvencijā par cīņu pret pārtuksnešanos un citos daudzpusējos vides jomas nolīgumos, jo īpaši stiprinot to īstenošanu, un sniegt atbalstu trešām valstīm virzībā uz to pašu mērķu sasniegšanu, tostarp vairojot pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā uz to, cik sekmīgi tiek pildītas saistības, ko puses uzņēmušās saskaņā ar minētajiem nolīgumiem;
  - v) spēcīnāt starptautisko vides pārvaldību, novēršot atlikušās nepilnības un stiprinot atzītu starptautisko vides principu ievērošanu un piemērošanu;
  - vi) nodrošināt, ka Savienības un dalībvalstu finansiālā palīdzība trešām valstīm sekmē ANO Programmas 2030. gadam izpildi.

4. pants

Monitoringa satvars un pārvaldība

1. Komisija, kurai palīdz Eiropas Vides aģentūra (EVA) un Eiropas Ķimikāliju aģentūra (ECHA), neskarot to neatkarību, katru gadu veic monitoringu, novērtē un ziņo par Savienības un dalībvalstu progresu 2. pantā izklāstīto prioritāro mērķu sasniegšanā, ņemot vērā 3. pantā noteiktos veicinošos nosacījumus un vispārējo mērķi panākt sistēmiskas pārmaiņas. Informāciju, kas izriet no minētā monitoringa, novērtēšanas un ziņošanas, dara publiski pieejamu un viegli piekļūstamu.
2. Šā panta 1. punktā minētā monitoringa, novērtēšanas un ziņošanas mērķis ir veicināt augsta līmeņa stratēģisko politisko komunikāciju. Pēc apspriešanās ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām Komisija līdz 2022. gada 2. maijam nāk klajā ar monitoringa satvaru, kura pamatā ir ierobežots skaits pamatrādītāju, kas ietver, ja pieejami, sistēmiskus rādītājus, kuri cita starpā attiecas uz vides un sociālās jomas, kā arī vides un ekonomikas jomas savstarpējo saikni. Lai nodrošinātu pārskatatbildību, pamatrādītāju saraksts paliek nemainīgs. Tomēr attiecīgā gadījumā to atjaunina, lai atspoguļotu jaunākās norises politikas un rādītāju attīstībā.
3. Šā panta 1. punktā minētais monitorings un novērtējums atspoguļo jaunāko situāciju datu un rādītāju pieejamības un nozīmīguma ziņā, un administratīvā sloga mazināšanas nolūkā tā pamatā ir dati, kas pieejami dalībvalstīs un Savienības līmenī, jo īpaši dati un rādītāji, ko veido EVA un Eiropas Statistikas sistēma. Tā ir saskaņīga ar citiem monitoringa, ziņošanas un pārvaldības satvariem un procedūrām, kas attiecas uz vides un klimata politiku, un neskar tos. Tās pamatā ir metodika, kura, ja iespējams, ļauj izmērīt to, kas vēl jāpaveic līdz mērķrādītāju sasniegšanai attiecībā uz 2. pantā izklāstītajiem prioritārajiem mērķiem un izvēlētajiem pamatrādītājiem.

4. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija katru gadu ņem vērā 1. punktā minēto novērtējumu, kā arī veiktās darbības un iespējamās turpmākās darbības un apmainās viedokļiem par tiem.
5. EVA un ECHA Komisijai palīdz uzlabot datu, rādītāju un zināšanu pieejamību un relevantumu, jo īpaši ar pasākumiem, kas paredz:
  - a) ar mūsdienīgiem digitālajiem rīkiem vākt, apstrādāt un ziņot datus un pierādījumus, vienlaikus uzlabojot datu vākšanas un apstrādes metodiku, kā arī saskaņotu rādītāju izstrādes metodiku;
  - b) stiprināt fundamentālos pētījumus, kartēšanu un monitoringu un sniegt atbalstu to veikšanā;
  - c) kopā ar dalībvalstīm un ņemot vērā vajadzību veikt sistēmiskas pārmaiņas, strādāt pie tā, lai novērstu nepilnības attiecīgajos monitoringa datos;
  - d) sagatavot konkrētiem politikas virzieniem nozīmīgu un sistēmisku analīzi un palīdzēt īstenot politikas mērķus Savienības un valstu līmenī, tostarp piedāvājot ieteikumus attiecībā uz to, kā panākt lielāku progresu mērķu sasniegšanā;
  - e) integrēt datus par ietekmi uz vidi, veselību, sociālo un ekonomikas jomu un pilnvērtīgi izmantot citus pieejamos datus un pakalpojumus, piemēram, tos, ko sniedz *Copernicus*;
  - f) sekmēt kritiski svarīgu zināšanu trūkuma novēršanu ekoloģiski kritiskajos punktos, vienlaikus ņemot vērā dažādu reģionu ģeogrāfiskās un ekoloģiskās atšķirības;
  - g) izstrādāt kvantitatīvus un kvalitatīvus instrumentus, tostarp prognozēšanas metodes un modeļus, kas cita starpā varētu sniegt informāciju par to politikas virzienu iespējamo ietekmi uz visu sistēmu, kuri saistīti ar vidi un klimatu, un par to, kas vēl jāpaveic līdz mērķrādītāju sasniegšanai;
  - h) vēl vairāk uzlabot datu pieejamību un savstarpēju izmantojamību un piekļuvi datiem ar Savienības programmām;
  - i) nodrošināt pārredzamību un pārskatatbildību.
6. Komisija regulāri Savienības un valstu līmenī izvērtē to, kādi dati un zināšanas vajadzīgi, tostarp to, kāda ir EVA un ECHA, kā arī attiecīgā gadījumā citu Eiropas struktūru un aģentūru spēja pildīt 5. punktā minētos uzdevumus.

5. pants

Vidusposma pārskatīšana

1. Komisija līdz 2024. gada 31. martam veic vidusposma pārskatīšanu par progresu, kas panākts 2. panta 2. punktā izklāstīto tematisko prioritāro mērķu sasniegšanā, ņemot vērā 3. pantā noteikto veicinošo nosacījumu statusu un progresu, kas panākts sistēmisku pārmaiņu monitoringa un novērtēšanas procesā. Ņemot vērā vidusposma pārskatīšanas rezultātus, Komisija attiecīgā gadījumā ierosina izmaiņas 4. panta 2. punktā minētajos pamatrādītājos. Vidusposma pārskatīšanu balsta uz novērtējumiem, kas veikti, ievērojot 4. panta 1. punktu, un uz citiem attiecīgiem konstatējumiem. Komisija iesniedz ziņojumu par vidusposma pārskatīšanu Eiropas Parlamentam un Padomei.
2. Ņemot vērā šā panta 1. punktā minēto vidusposma pārskatīšanu, Eiropas Parlamenta un Padomes iespējamās reakcijas uz minēto pārskatīšanu, citas attiecīgās politikas norises un Eiropas Vides aģentūras jaunāko ziņojumu par vides stāvokli Eiropā un tā perspektīvām, Komisija nolūkā sasniegt 2. panta 2. punktā izklāstītos tematiskos prioritāros mērķus attiecīgā gadījumā iesniedz leģislatīva akta priekšlikumu par pielikuma pievienošanu 8. VRP attiecībā uz laikposmu pēc 2025. gada, kurā iekļauj to darbību sarakstu, kas jāveic minēto mērķu sasniegšanai, kā arī atbilstošo darbību īstenošanas grafiku.

6. pants

Izvērtēšana

Komisija līdz 2029. gada 31. martam veic 8. VRP izvērtēšanu. Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu, kurā ietverti minētā izvērtējuma galvenie konstatējumi, un attiecīgā gadījumā vēlākais līdz 2029. gada 31. decembrim iesniedz leģislatīva akta priekšlikumu nākamajai vides rīcības programmai.

*7. pants***Stāšanās spēkā**

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Strasbūrā, 2022. gada 6. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja
R. METSOLA

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
C. BEAUNE
